

**Дмитро Донцов у невідомих документах 1890-1945 рр.
з Національного архіву Канади**

І сьогодні, через тридцять років після смерті творця “чинного націоналізму”, його ім’я продовжує викликати полярні оцінки й дискусії, що свідчить про актуальність багатьох висловлених ним ідей і для сучасної України. За ці ідеї й сьогодні вбивають людей, навколо них точиться гостра політична боротьба, яка вряди-годи спалахує з новою силою то тут, то там, здебільшого тоді, коли треба когось звинуватити у найгірших злочинах, спливає ім’я Донцова, як їх натхненника чи призвідця.

Незважаючи на те, що Михайло Сосновський, автор доброї монографії про Донцова¹, користав з канадського архіву Донцова й розмовляв із ним самим, його дружиною та близькими співробітниками, читачеві в Україні назагал відомо не так уже й багато подробиць з його життя, та й сама книжка доступна лише фахівцям. Існує чимало легенд про родину Доцова, про його приватне життя, але поза “сенсаціями” в стилі “ПіК”у та лайками в стилі “знаного українського філософа” який у “Критиці” звинуватив Донцова мало не в безпосередній відповідальності за Волинську різанину, справа назагал обмежується вивченням журналістської та ідеологічної діяльності автора “чинного націоналізму”, часто повторюючи відомі штампи й оцінки.

Архів Дмитра Донцова був переданий після його смерті до Національного архіву Канади в Оттаві². Цей досить значний за обсягом архів, який складається з 28 томів (файлів), містить здебільшого матеріали з періоду перебування Д. Донцова в Канаді та зібрані ним в еміграції. Лише незначна частина документів і матеріалів стосується періоду до Другої світової війни. Серед біографічних матеріалів тут збереглися: шкільні й університетські свідоцтва Донцова (1894-1914), документи про освіту (1900-1920), свідоцтво про закінчення Львівського університету (8.04.1914), диплом доктора філософії (1917). Серед особистих документів: реєстраційна картка (Львів, вересень, 1917), паспорт Української Народної Республіки (1919); серед фінансових – банківські рахунки Кантонального банку в Берні (1919-1920). Цікавим джерелом для дослідження діяльності Д. Донцова є його щоденники (№ 6-11), які охоплюють період з 4 травня 1919 по 24 травня 1921 р. У розділах особистого і службового листування лише зрідка зустрічаємо листи датовані до 1919 р. Це, зокрема, листування Української дипломатичної місії в Берні (1919-1920) та листування з редакцією “Suisse-Orient” (видавець др. Мішель Шабад, 1919). В переліку кореспондентів Донцова є багато

---

¹ *Сосновський Михайло*. Дмитро Донцов. Політичний портрет. – Нью-Йорк-Торонто. – 1974. – 420 с. *Його ж*. Дмитро Донцов (1883-1973) / У кн.: Між оптимізмом і песимізмом. Вибрані статті і есеї 1968-1975. – Нью-Йорк-Торонто, 1979. – С. 605-613.

прізвищ колишніх “вістниківців” та осіб, які підтримували з ним стосунки протягом багатьох десятиліть аж до його смерті. Ці листи фактично продовжують листування з Національної бібліотеки у Варшаві, де зберігається великий архів Донцова “львівського періоду”, який потрапив туди після II світової війни разом зі збірками Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, членом якого був Донцов і друкований орган якого “Літературно-Науковий вістник” редагував³. Досі нам вдалося опублікувати кілька документів до біографії Донцова з варшавської збірки⁴ та деякі матеріали до ідейної біографії⁵.

Сьогодні пропонуємо читачам ряд непублікованих досі документів, які проливають нове світло на біографію, допомагають докладніше встановити її факти, зрозуміти обставини життя, навчання, містять докладні дані про родину Донцових, дозволяють уточнити дати, які в різних варіантах гуляють по довідкових виданнях. Ми розмістили документи у хронологічному порядку, вибравши лише найважливіші.

Дмитро Донцов – уродженець українського Півдня, точніше, Приозів’я. Рід Донцових, однак, походив не з Таврії, а з тієї частини Слобожанщини, яка належала до Вороніжчини, з Богучарського повіту. У Таврію Донцови переселились у половині XIX ст., коли починалась колонізація цього простору, з чого задумав скористати дід Д. Донцова, купивши недалеко Мелітополя близько 1500 десятин землі, придатної для зернового господарства. Але батько Д. Донцова Іван не схотів займатися хліборобством, а поселився в Мелітополі, де організував власне торговельне підприємство продажу сільськогосподарських машин.

У Мелітополі 17 серпня (за ст. ст.) 1883 року народився Дмитро Донцов, про що свідчить метричний запис у книзі Олександро-Невського собору міста Мелітополя (док. № 1). В різних виданнях доводиться зустрічати і 16, і 18 серпня. Зі свідoctва виникає, що його хрещені батьки – губернський секретар Дмитро Єлісейович Сіпачов і дружина майора Пелагея Йосифівна Шумакова, скорше за все, були близьким родичем і сестрою його матері Євфросини Йосифівни⁶ з Сіпачів. Мати була, як і батько, українського походження, хоч

---

² National Archives of Canada, Dontsov Dmytro Papers. MG 31, D 130. Finding Aid No 1895.

³ Про цей архів див. наші статті: *Сварник Галина*. Архів Дмитра Донцова в Національній бібліотеці у Варшаві // Наше слово. – Варшава, 1994. – 15 травня. – Ч. 20. – С. 3; *Вона ж.* Архів Дмитра Донцова // Матеріали засідань Історичної та Археографічної комісії НТШ у Львові (лютий 1992 р. – жовтень 1993 р.). – Львів, 1994. – С. 105-106; *Вона ж.* Дмитро Донцов як редактор “Літературно-наукового вістника” (1922-1932) і “Вістника” (1932-1939 рр.) у Львові // Українська періодика: історія і сучасність. Доповіді та повідомлення Другої Всеукраїнської науково-теоретичної конференції, 21-22 грудня 1994 р. – Львів-Житомир, 1994. – С. 153-156; *Вона ж.* Доля архіву Дмитра Донцова // Пам’ятки України. – Київ, 1994. – Ч. 3-6. – С. 122-128 та інші.

⁴ *Сварник Галина*. Кілька документів до біографії Дмитра Донцова // Записки Наукового Товариства імені Т. Шевченка. – Львів, 1995. – Т. ССXXIV. Праці історико-філософської секції. – С. 488-497.

⁵ *Сварник Галина*. До ідейної біографії Дмитра Донцова // Українські проблеми. – Київ, 1997. – Ч. 1. – С. 142-148.

⁶ Звідси походить часто повторюваний варіант прізвища матері – Євфросина Йосифова – форма, яка в російській мові означала по-батькові, тобто, дочка Йосифа.

виростала в домі німецького колоніста, свого прибраного батька, який одружився з її матір'ю. Про свою родину Донцов писав: “Родина теж була “таврійська”, цебто мішана, дід до кінця життя не навчився по російськи, мати називалася Франціска (Франя), тітка – Поліна, їх вітчим був німець-колоніст, оповідала мати, що прабабка моя була італійка”⁷. Дмитро був четвертою дитиною в родині, крім нього було двоє братів та дві сестри. Цікавим є сімейний список покійного батька Івана Дмитровича Донцова (док. № 12), в якому перераховані всі члени його родини й вказано їх вік та інші дані.

Більшість публікованих документів стосується освіти, яку отримав майбутній блискучий журналіст (док. №№ 3-11, 13-16). Є багато свідчень того, що сучасники подивлялися його фантастичну ерудицію, читаність, володіння багатьма іноземними мовами, та коли переглянути переліки дисциплін, які вивчав Донцов у трьох університетах, стає зрозумілішим, звідки бралися усі ці різнопланові знання з економіки, права, філософії та літератури, поминаючи вже великі здібності й дивовижну працьовитість Донцова. Два наступні документи (док. №№ 17-18) видані Дирекцією поліції у Львові в 1917 р., незадовго перед виїздом зідти подружжя Донцових до Києва. Наступний – паспорт Української Народної Республіки, який Донцов отримав у Києві, коли друкарські машинки в українських установах ще не мали українських літер, а бланки паспортів Української держави ще доводилось друкувати на старих бланках Російської імперії і штампувати тризуби поверх двоголових орлів. І нарешті, останній документ (док. № 20) належить уже до значно пізніших часів – початку другої й останньої еміграції цього вічного емігранта Донцова – паспорт виданий урядом Французької республіки в серпні 1945 р. і цікавий тим, що майже всі записи в ньому фальшиві, починаючи від дати народження й закінчуючи національністю безробітного емігранта. Мабуть, це було зумовлено якимись міркуваннями безпеки, адже кінець війни приніс і нові поневіряння для українців, викинутих зі своєї батьківщини, які мандрували Європою в пошуках нового прихистку.

Всі документи публікуємо в перекладі сучасною українською мовою, а українські – зі збереженням особливостей їх правопису й пунктуації. За допомогу у виготовленні копій документів складаємо подяку панові Іванові Сварнику, якому свого часу довелося працювати в Оттавському архіві.

---

⁷ Лист Д. Донцова до Є. Маланюка від 19 вересня 1931 р., Львів. Опубл.: Українські проблеми. –

ДОКУМЕНТИ

№ 1

18 грудня 1890 р. Виписка з метричної книги Олександро-Невського собору м. Мелітополя про народження Дмитра Донцова

Свідоцтво

За наказом Його Імператорської Величності, з Таврійської Духовної Семінарії видано це [свідоцтво], з належним підписом і прикладенням казенної печатки, в тому, що в метричній книзі Олександро-Невського собору міста Мелітополя за 1883 рік в першій частині про народження, під № 214, чоловічого роду, є запис наступного змісту: тисяча вісімсот вісімдесят третього року сімнадцятого серпня народився, а вісімнадцятого жовтня хрещений Дмитро. Його батьки: мелітопольський купець Іван Дмитрович Донцов і законна його дружина Євфросинія Йосифівна, обоє православні. Хресними були губернський секретар Дмитро Єлісейович Сіпачов і дружина майора Пелагея Йосифівна Шумакова. Обряд хрещення здійснив протоієрей Павло Поддяков з в. о. псаломщика Миколою Юрковським .

М. Симферополь. Грудня 18 дня 1890 р. Гербовий збір оплачено.

Член консисторії: священник Петро Царевський Секретар (підпис)

Печатка Таврійської духовної консисторії.

Столоначальник (підпис) № 7930.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 1, p. 3. Оригінал, друк, рук., рос. мова.

№ 2

3 червня 1900 р. Свідоцтво 2 купецької гільдії м. Мелітополя про дозвіл Д. Донцову на навчання

Печатка: “Мелітопольскаго уѣзднаго полицейскаго управління. Выданъ видъ на жительство.”

Рукою вписано: “Безсрочный, 6 іюня 1900. № 48”.

Свідоцтво

1900 року червня 3 дня. Ми, нижчепідписані мелітопольські 2 гільдії купці цим посвідчуємо, що на звільнення з середовища нашого сина мелітопольської 2 гільдії купця Івана Дмитровича Донцова – Дмитра Івановича Донцова, який народився 17 серпня 1883 року, для вступу до вищого навчального закладу, заперечень з нашого боку немає; в цьому і підписуються мелітопольські купці: (10 підписів).

В тому, що це свідоцтво власноручно підписане мелітопольськими купцями: Кіскачі, Чередниченком, Черніловським, Рідінком, Гіммельфарбом, Харченком, Засядченком, Куріпком, Торішем, Коджаком, Мелітопольська міська управа підписом і своєю печаткою засвідчує.

м. Мелітополь, 1900 року, червня 5 дня.

Заступник міського голови: Степанов Міський секретар (підпис).

Печатка: “Мелітопольская городская управа”. № 2347.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 3, p. 50-51. Оригінал, рук., рос. мова.

№ 3

22 квітня 1908 р. Свідоцтво про виключення Д. Донцова з Санкт-Петербурзького університету

Штамп: “М. Н. П. Ректор Императорскаго С.-Петербургскаго университета.
22 апреля 1908 г. № 2878”

Свідоцтво

Подавець цього, син купця Дмитро Іванович Донцов, який народився 17 серпня 1883 р., православного віросповідання, за свідоцтвом зрілості Імператорської Миколаївської Царськосільської гімназії від 21 серпня 1902 р. був зарахований студентом Імператорського С.-Петербурзького університету в серпні місяці 1902 р. і був студентом юридичного факультету на протязі осіннього півріччя 1902 р., весняного й осіннього 1903 р., весняного й осіннього 1904 р., осіннього 1905 р., весняного й осіннього 1906 р. і весняного 1907 р., а нині, через неоплату за осіннє півріччя 1907 р., звільнений з Університету, тому правами, наданими студентам, які закінчили повний курс університетського навчання, користуватися не може.

На підтвердження чого видано Донцову це свідоцтво з Правління СПб університету з підписом і казенною печаткою.

Ректор університету (підпис) Секретар (підпис)
Печатка: “Императорскаго С.-Петербургскаго университета”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 3, p. 53. Оригінал, маш., рос. мова.

№ 4

15 жовтня 1908 р. Довідка, видана Д. Донцову про навчання в Санкт-Петербурзькому університеті

Штамп: “М. Н. П. Императорській С.-Петербургській Университетъ. Юридическій факультетъ. 15 октября 1908 г.”

Довідка

Студент Юридичного факультету Імператорського С.-Петербурзького університету Дмитро Донцов склав півкурсіві екзамени і отримав такі оцінки:

З Енциклопедії права 5 (п'ять)
Історії римського права 3 (три)
Політичної економії 5 (п'ять)
Історії російського права 3 (три)
Поліційного права 3 (три)
Державного права 4 (чотири)
Статистики 5 (п'ять)
Фінансового права дуже задовільно

Дмитро Донцов під час навчання в СПб. Університеті з 1902 р. записувався на такі предмети, які входять до програми восьми семестрів юридичного факультету: 1. Енциклопедія права; 2. Історія римського права; 3. Політична економія; 4. Історія російського права (до Імператорського пер[іоду] і Імператорського пер[іоду]); 5. Поліційне право; 6. Державне право (заг[альне] вч[ення] і Російське держ[авне] право); 7. Статистика; 8. Фінансове право; 9. Історія філософії права; 10. Церковне право; 11. Догма Римського права; 12. Кримінальне право; 13. Громадянське право; 14. Міжнародне право.

Діловод Юридичного факультету (підпис) Імператорського С.-Петербурзького університету.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 3, p. 46-47. Оригінал, друк, рук., рос. мова.

№ 5

8 травня 1909 р. Свідоцтво Д. Донцова про закінчення Мелітопольського реального училища

Штамп: “Биржевой нотаріусъ Конрадъ Аристович Гетцъ. С. Петербургъ”
За Найвищим повелінням. № 1038.

Свідоцтво

Видане Донцову Дмитру, сину купця, православного віросповідання, народженому в м. Мелітополі Таврійської губернії сімнадцятого серпня тисяча вісімсот вісімдесят третього року, в тому, що він закінчив у 1900 р. курс Мелітопольського реального училища і отримав на підсумкових іспитах оцінки:

Закон Божий	5 (п'ять)
Російська мова	4 (чотири)
Німецька мова	4 (чотири)
Арифметика	5 (п'ять)
Алгебра	4 (чотири)
Геометрія	4 (чотири)
Тригонометрія	5 (п'ять)
Прикладна алгебра в геометрії	4 (чотири)
Історія	5 (п'ять)
Природознавство	4 (чотири)
Фізика	4 (чотири)
Космографія	4 (чотири)
Малювання	4 (чотири)
Просторове креслення	4 (чотири)

Підавався іспиту в імператорській Миколаївській Царськосільській гімназії, згідно пропозиції п. Товариша Міністра Народної Освіти від 30 квітня 1902 р. за № 11861, тільки з давніх мов, і отримав на цих іспитах такі оцінки:

Латинська мова	4 (чотири)
Грецька мова	3 (три)

Внаслідок цього його Світлість Імператор, за найпідданішим поданням п. Управляючого Міністерством Народної Освіти 20 дня липня дозволив на видачу йому, Донцову, свідоцтва зрілості, яке надає йому права, зазначені в §§ 130-132, затвердженого Найвищим повелінням 30 червня 1871 статуту гімназій і прогімназій.

м. Царське Село, серпня 21 дня 1902 року.

Директор (підпис), Інспектор (підпис), Законовчитель (підпис), Викладачі (10 підписів), Секретар педагогічної ради (підпис),

Я, нижчепідписаний, Конрад Аристович Гетц, С. Петербурзького порту біржовий нотаріус, який має контору Адміралтійської частини на вул. Морській № 28, цим засвідчую згідність вищенаписаної копії з поданим мені оригінальним документом. При звірці мною цієї копії з оригіналом в останньому підчисток, закреслених слів і інших особливостей не було.

Санкт-Петербург. Травня 8-го дня 1909 р.

Біржовий нотаріус К. Гетц. Печатка нотаріуса. № 27417.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 3, р. 34-35. Оригінал, маш., рос. мова.

№ 6

30 червня 1909 р. Посвідка про вступ Д. Донцова до Віденського університету

Посвідка

Ми, ректор ц. к. Університету у Відні і декан факультету правничих і суспільно-політичних наук посвідчуємо цим, що Пан Дмитро Донцов, народжений у Мелітополі в Росії згідно з порядком вписаний до тутешнього університету і зобов'язався підпорядковуватися академічним законам і владам, після чого 30 червня 1909 р. був внесений до списку студентів університету

Ректор університету
(підпис)

Декан факультету правничих і суспільно-політичних наук
(підпис)

Печатка ректора університету

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, p. 7. Оригінал, друк, рук., нім. мова.

№ 7

4 травня 1911 р. Свідоцтво про звільнення Д. Донцова з Віденського університету

Посвідка відходу

Ми, ректор ц. к. Університету у Відні і декан факультету правничих і суспільно-політичних наук посвідчуємо цим, що Пан Дмитро Донцов, народжений у Мелітополі в Росії, на підставі атестату зрілості, отриманого в Царському Селі 21 серпня 1902 р., був вписаний на факультет правничих і суспільно-політичних наук цього університету і відвідував лекції від літнього семестру 1908/9 навчального року до зимового семестру 1910/11 навчального року без перерви, тобто протягом чотирьох семестрів, про зарахування яких до законного часу навчання буде винесене своєчасне рішення.

Що стосується його академічної поведінки, то згідно з академічними законами, вона була цілком достатньою.

Відень, 4 травня 1911 р.

Ректор університету
Бернатцік

Декан факультету правничих і суспільно-політичних наук
(підпис)

Печатка ректора університету

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, p. 11. Оригінал, друк, рук., нім. мова.

№ 8

17 квітня 1912 р. Львів. Свідоцтво про державний іспит з історії права Д. Донцова

“Число протоколу державних іспитів 44”.

Гербова печатка: “С. к. Komissya rządowa egzaminacyjna”

Свідоцтво з державного іспиту .

Пан Донцов Дмитро

родом з Мелітополя в Росії (губернії Таврійської), тепер слухач Виділу права і політичних наук ц. к. Університету у Львові, приступив цього дня перед підписаною Державною екзаменаційною комісією на підставі закону з дня 20 квітня 1893 В[існика] д[ержавних] з[аконів] ч. 68 і міністеріального розпорядження з дня 24 грудня 1893 В[існика] д[ержавних] з[аконів] ч. 204 до іспиту правно-історичного, який відбувся в мові польській з оцінкою достатньо.

У Львові, дня 17 квітня 1912 р.

Ц. к. Державна екзаменаційна комісія.

Голова Комісії: (підпис)

Члени екзаменаційної комісії: Янович, Личбарський (?), Домбковський.

Гербова печатка: "С. к. Komissya rządowa egzaminacyjna"-

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, p. 8. Оригінал, друк, рук., пол. мова.

№ 9

23 березня 1914 р. Львів. Свідоцтво про державний іспит з судового права Д. Донцова

Штамп: "Число протоколу іспитів 59"

Гербова печатка: "Ц. к. Комісія Державна Екзаменаційна"

Сьвідоцтво з іспиту державного.

Пан Донцов Дмитро

родом з Мелітополя в Росії губернії Таврійської, тепер слухач звичайний Виділу права і політичних наук в ц. к. Університеті у Львові, приступив дня 23 марта 1914 перед підписаною державною Комісією екзаменаційною на основі закона з дня 20 цвітня 1893 В[існика] З[аконів] Д[ержавних] Ч. 68 і міністеріального розпорядження з дня 24 грудня 1893 В[існика] З[аконів] Д[ержавних] Ч. 204 до іспиту державного судового і здав сей іспит з успіхом добре.

Іспит відбувся в язиці рускім.

Ц. к. Державна комісія екзаменаційна

У Львові, дня 23 марта 1914.

Презес Комісії: Бауер

Члени Комісії екзаменаційної: Стебельський, Кмицикевич, Вергановський.

Гербова печатка: "Ц. к. Комісія Державна Екзаменаційна".

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, p. 9. Оригінал, друк, рук., укр. мова.

№ 10

1914 р. 8 квітня. Львів. Підтвердження про навчання Д. Донцова у Львівському й Віденському університеті

Штамп: "Ч. 6272".

Ми, ректор і декан, від професорського складу факультету права і політичних наук ц. к. Львівського університету посвідчуємо цим, що пан Донцов Дмитро, родом з Мелітополя в Росії, розпочав навчання в університеті на підставі свідоцтва про закінчення реальної школи в Мелітополі, а також додаткового екзамену з класичної філології в Миколаївській гімназії у Царському Селі дня 21 червня 1902 р., і навчався від літнього півріччя 1908/9 до літнього півріччя 1910/11 та від літнього півріччя 1911/12 до зимового півріччя 1913/14 в ц. к. Львівському університеті й закінчив його згідно з правилами для студентів відділу права і політичних наук.

За цей час відвідував такі лекції:

Університет і факультет, на які був вписаний: Ц. к. Львівський – Віденський університет, факультет права і політичних наук.

<u>Прізвища доцентів</u>	<u>Курси лекцій</u>	<u>Кількість годин на тиждень</u>
<u>В академічному році 1908/9, літнє півріччя:</u>		
д-р Грюнберг	Економічна історія	3 год.
д-р Бернатцік	Історія філософії права	4 год.

д-р Філоппович	Фінансова справа	5 год.
д-р Грюнберг	Національна економіка	5 год.
д-р Єрузалем	Загальна статистика	4 год.
<u>В академічному році 1909/10, зимове півріччя:</u>		
д-р Власак	Історія римського права	8 год.
д-р Вольтебіні	Історія німецького права	5 год.
д-р Адлер	Історія австрійського права	5 год.
д-р Єрузалем	Вступ до філософії	4 год.
<u>Літнє півріччя :</u>		
д-р Гайнляйн	Церковне право	2 год.
д-р Власак	Пандекти обов'язкові з заставного права	8 год.
д-р Бернатцік	Історія німецького кримінального і процесуального права	3 год.
д-р Фьорс (?)	Пандекти. Частина 1	8 год.
<u>В академічному році 1910/11, зимове півріччя:</u>		
д-р Сегнетка (?)	Римське цивільне право	3 год.
д-р Власак	Вправи з романістики	2 год.
д-р Вольтебіні	Німецьке приватне право	5 год.
д-р Вольтебіні	Семинарські вправи з германістики	2 год.
д-р Гайнляйн	Церковне право	5 год.
<u>Літнє півріччя :</u>		
д-р Бальцер	Історія устрою Австрії	5 год.
<u>В академічному році 1911/12, півріччя літнє:</u>		
д-р Граб'як	Суспільна політика	5 год.
д-р Цибіховський	Міжнародне право	1 год.
д-р Стебельський	Австрійське приватне право	9 год.
д-р Стебельський	Австрійське поступовання карне	5 год.
<u>В академічному році 1912/13, зимове півріччя:</u>		
д-р Стебельський	Австрійське приватне право	9 год.
д-р Граб'як	Наука про суспільну економіку	5 год.
д-р Граб'як	Економічний семінар	2 год.
д-р Граб'як	Суспільна самодопомога	1 год.
<u>Літнє півріччя :</u>		
д-р Вергановський	Процедура цивільна	6 год.
д-р Долинський	Австрійське векселеве право	3 год.
д-р Грабінський	Наука про фінанси	5 год.
д-р Рудницький	Описова географія	3 год.
д-р Прус	Патологія нервових хвороб	1 год.
д-р Грушевський	Вибрані питання	1 год.
д-р Студинський	Іпатій Потій	1 год.
<u>В академічному році 1913/14, півріччя зимове:</u>		
д-р Долинський	Австрійське торговельне право	4 год.
д-р Вергановський	Процедура цивільна	6 год.
д-р Паздро	Наука про адміністрацію	6 год.
д-р Стажинський	Загальне австрійське поліційне право	5 год.
д-р Цесельський	Природа бджіл	1 год.

Академічна поведінка пана Донцова Дмитра була відповідна до академічних правил.

На підтвердження чого затверджуємо це свідоцтво наступними підписами і університетською печаткою.

Львів, 8 квітня 1914 р.

За ректора Львівського університету: Абрагам

За декана факультету права і політичних наук: Бальцер (підпис).

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2.
Оригінал, друк, рук., пол, нім., укр. мова.

№ 11

14 травня 1914 р. Свідоцтво про складення Д. Донцовим іспиту з цивільного і карного права на здобуття ступеня доктора права

Штамп: “С. к. Uniwersytet im. Cesarza Franciszka I we Lwowie”

Свідоцтво

Пан Дмитро Донцов, на здобуття ступеня доктора права, приступив 14 травня 1914 р. до 1 екзамену з цивільного і карного права, розвитку австрійського судового і кримінального права, а також з австрійського торговельного та векселевого права й одногосно був визнаний придатним.

У Львові дня 14 травня 1914 р.

З деканату відділу права і політичних наук

Декан відділу права і політичних наук (підпис).

Печатка: “Sigili. Facult. Juridicae in Regia Univers[itatis] Leopoliensi”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, р. 23. Оригінал, друк, рук., пол. мова.

№ 12

17 червня 1914 р. (ст.ст.) Довідка про склад сім'ї Івана Дмитровича Донцова

Сімейний список про склад сім'ї померлого мелітопольського міщанина
Івана Дмитровича Донцова
на 1 січня 1895 р.

№ по черзі: 1017

№ по ревізській сказці і час перечислення: 13 березня 1895 р. № 2076

Прізвище, ім'я і по бать кові осіб чоловічого роду	Вік на 1.І року склад. списку	Рік, місяць і день нар. за метрикою	Відмітка про військову службу
Донцов Іван Дмитрович	54	Помер	
Його сини:			
Сергій	18	1 бер. 1876 р.	Призв. 1897 р. Визнаний нездатним до військ. служби. Св. № 259.
Володимир	16	25 трав. 1878 р.	1.X.1899 прийнятий на військ. службу вільнонайманим і 12.VIII.1900 звільнений в запас. 17.IX.1900 присвоєно звання прапорщика запасу
Дмитро	12	17 серп. 1883 р.	
<u>Особи жіночого роду, які належать до родин:</u>			
Івана дружина Єфросинія	39		
Доньки: Олена	14		
Катерина	7		

Сергія дружина Марія Олександрівна 24 р. у 1903 р.

Що справді ця копія з оригінальним сімейним списком згідна, в тому підписом і прикладенням печатки посвідчую. Червня 14 дня 1914 р.

Мелітопольський міщанський староста (підпис).

Печатка: “Тавр. губ. Мелітопольск. Мѣщанск. Старосты”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, p. 6. Оригінал, друк, рук., рос. мова.

№ 13

8 січня 1915 р. Посвідчення ректора Львівського університету, видане Д. Донцову про навчання у Віденському та Львівському університетах

Штамп: “Rector c. r. Universitatis Leopolitanae. L. 670”

Підписаний засвідчує, що Пан Дмитро Донцов, народжений у Мелітополі в Росії, був звичайним слухачем виділу права і політичних наук у літньому півріччі 1909, в обох півріччях 1909/10 і в зимовому 1910/11 в ц. к. Віденському університеті, а в літньому півріччі 1911, літньому півріччі 1912, в обох півріччях 1912/13 і в зимовому півріччі 1913/14 в ц. к. Львівському університеті, і що в цьому університеті 17 квітня 1912 р. склав державний екзамен з історії права, а 23 березня 1914 державний екзамен з судового права, перший задовільно, другий добре.

Відень, 8 січня 1915 р.

Тимчасовий ректор Львівського ц.к. університету: Д-р К. Твардовський
Гербова печатка: “Rector c. r. Universitatis Leopolitanae”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, p. 21. Оригінал, маш., пол, нім. мова.

№ 14

13 вересня 1915 р. Свідоцтво, видане Д. Донцову про складення іспиту з римського, церковного та німецького права

Штамп: “С. к. Uniwersytet im. Cesarza Franciszka I we Lwowie. L. 175”

Свідоцтво

Пан Дмитро Донцов, на здобуття ступеня доктора права приступив 20 липня 1914 р. до II екзамену з римського, церковного та німецького права і був одногосно визнаний придатним.

У Львові дня 13 вересня 1915 р.

З деканату відділу права і політичних наук.

Декан відділу права і політичних наук (підпис).

Печатка: “Sigili. Facult[at]is Juridicae in Regia Univers[it]atis Leopoliensi”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, p. 27. Оригінал, друк, рук., пол. мова.

№ 15

2 червня 1917 р. Свідоцтво, видане Д. Донцову про складення іспиту з політичної економії, австрійського державного і міжнародного права

Штамп: “Decanus Faculta[t]is Politicae c. r. Univ[ersitatis] Leopolitanae L. 175. V.”

Свідоцтво

Пан Дмитро Донцов, на здобуття ступеня доктора права, приступив 2 червня 1917 р. до III екзамену з політичної економії, австрійського державного і міжнародного права.

У Львові дня 2 червня 1917 р.

З деканату відділу права і політичних наук.
Декан відділу права і політичних наук (підпис).
Печатка: “Wydział prawny Uniwersytetu Lwowskiego”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2, p. 25. Оригінал, друк, рук., пол. мова.

№ 16

4 липня 1917 р. Диплом Львівського університету про присвоєння Дмитру Донцову звання доктора права

Х[ай] б[уде] щ[асливим], с[приятливим] та у[спішним]

Згідно найвищого повеління Найяснішого цісаря і короля Карла I, ми, Казимир де Скшипна Твардовський, доктор філософії, звичайний прилюдний професор філософії, тепер ректор Львівського університету, Владислав Абрагам, доктор права, звичайний прилюдний професор канонічного права, звичайний член Академії знань у Кракові, тепер продекан Палати адвокатів та Юліуш Макаревич, доктор права, звичайний прилюдний професор кримінального права, згідно з законним правом, посвідчуємо цим, що Пан Дмитро Донцов, української національності, народжений у Мелітополі в Росії, склавши визначені правилами іспити, виявив похвальні знання в ділянці загального права, і на підставі цього йому було надане звання доктора права і почесні та привілеї, і на підтвердження цього ми засвідчили нашими підписами та печаткою університету.

У Львові, четвертого дня місяця липня року тисяча дев'ятсот сімнадцятого.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 2. Оригінал, друк, лат. мова.

№ 17

3 вересня 1917 р. Мельдункова картка д-ра Д. Донцова у м. Львові

Картка до замельдованя головних льокаторів і віднаймаючих.

Ч. дому 11 улиця Куркова

Ім'я і назвисько голови і членів родини:	Характер або занятє	Місце і край уродження	Рік уродження	Релігія	Стан
Д-р Дмитро Донцов	д-р права Льв. універс	Мелітополь, Росія	1883, 30 серп.	греко-правосл.	одруж.
Його дружина Марія ур. Бачинська		Сморже, Галичина	1891, 26 лип.	греко-катол.	одруж.

Коли і звідки спровадився? Відень, 2 вересня 1917

Має документи і які? Подорожній паспорт

Власноручний підпис властителя дому   Власноручний підпис винаймаючого помешканє:
(підпис)

Штамп: “Zameldowano 3 września 1917. С. k. Dyrekcya Policyi, Lwów”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1. Оригінал, друк, рук., пол., укр., нім. мова. Автограф Д. Донцова.

№ 18

18 листопада 1917 р. Свідоцтво моральності, видане Д. Донцову Львівською дирекцією поліції

Штамп: “С. к. Dyrekcyя Policyi we Lwowie. L. 71454/[19]17”.

Львів, дня 18 листопада 1917 р.

Свідоцтво моральності.

Ц. к. Дирекція поліції у Львові засвідчує, що д-р Дмитро Донцов, народжений в 1883 р. у Мелітополі Таврійської губернії і проживає під № 11 на вулиці Курковій, протягом усього часу свого перебування у Львові не підлягав ні поліційному, ні судовому покаранням.

Свідоцтво видане на прохання університетського керівництва.

Гербова печатка: “С. к. Dyrekcyя Policyi we Lwowie”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1, File 3, p. 55. Оригінал, друк, рук., пол. мова.

№ 19

6 січня 1919 р. Закордонний паспорт Д. Донцова, виданий Українською Народною Республікою

24 сторінки

№ 198

Закордонний паспорт

Штамп: “Української Народньої Республіки”.

Підпис власника: Д-р Дмитро Донцов

подавець цього: Доктор Дмитро Донцов, народжений 1883 року 17 (30) серпня

Вийжджає за кордон

На свідчення чого і для вільного проїзду виданий цей паспорт з прикладенням печатки.

В м. Києві січня 6 дня 1919 року.

Штамп: “Начальник Київської Столичної Народної міліції” (підпис)

Гербова печатка: “Київська столична міліція”.

Штамп: “Управитель канцелярії” (підпис).

Талон виданий: 1919 р. січня 6 за № ... громадянинові доктору Дмитру Донцову.

Штамп: “Начальником Київської Столичної Народної міліції”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1. Оригінал, друк, рук., укр., рос., нім., франц. мова.

№ 20

1945 р. 27 серпня. Посвідчення особи, видане Д. Донцову Французькою республікою

Французька республіка

Без права працевлаштування

Посвідчення особи іноземця № 41 – EE00798

Ім'я: Донцов Дмитро

Фотографія

Підпис власника: Дмитро Донцов

Дійсне від 26 червня 1945 р. до 25 грудня 1945 р. (6 місяців)

Видане 27 серпня 1945 р.

Недійсне для проїзду через департаменти Мозель, Верхній Райн, Нижній Райн.

Видане префектом Тар і Гарон

Ім'я: Донцов Дмитро Іванович

Народжений: 28.8.1883 у Мелітополі

Статус: безробітний іноземець

Професія: жодної

Національність: польська

Сімейний стан: розлучений

Гербова печатка: “Préfecture de Tarn et Garonne. Service des Étrangers”.

Національний архів Канади в Оттаві. Архів Дмитра Донцова. MG31, D130, Vol. 1. Оригінал, друк, рук., франц. мова. Підпис – автограф Д. Донцова.

Опубл.: Сварник Г. Дмитро Донцов у невідомих документах з 1890-1945 рр. з Національного архіву Канади / Галина Сварник // Воля і Батьківщина. – Львів, 2003. – Ч. 1-2. – С. 173-186.